Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 17.09.2014 www.osw.waw.pl

# Apel prezydent Grybauskaitė o poprawę stosunków polsko-litewskich

Joanna Hyndle-Hussein

14 września prezydent Dalia Grybauskaitė uczestniczyła w dożynkach w Solecznikach (80% mieszkańców to Polacy). Była to jej trzecia wizyta na Wileńszczyźnie w ciągu ostatnich dwóch miesięcy, w lipcu był tam także premier Algirdas Butkevičius. Dwukrotnie prezydent przemawiała po polsku, czego dotąd na Litwie unikała. Akcentując wielokulturowość Wileńszczyzny, podkreślała potrzebę jedności narodu litewskiego. Demonstrowała zainteresowanie władz Litwy tym regionem gospodarczo i politycznie zaniedbanym. Zapowiedziała przygotowanie Programu Rozwoju Litwy Wschodniej. Akcentowała po raz pierwszy od ogłoszonej przed dwoma laty „pauzy w stosunkach polsko-litewskich" wagę dobrych stosunków Wilna i Warszawy w kontekście zagrożenia płynącego z Rosji. Apelowała o odsunięcie debaty o problemach obciążających stosunki bilateralne.

**Komentarz**

- Litwa coraz poważniej rozpatruje ewentualność agresji ze strony Rosji. W związku tym od nowa definiuje pojęcie sojuszników jako tych, którzy podobnie interpretują zagrożenie ze strony Rosji. W tym kontekście Warszawa staje się znów Wilnu bliższa niż region nordycki, który miał zająć miejsce Polski w litewskiej polityce zagranicznej. Grybauskaitė zdaje sobie sprawę, że drogą do odbudowy stosunków z Polską są lepsze kontakty władz z mieszkańcami Wileńszczyzny, co jest przełomem w dotychczasowej polityce litewskiej, w której dążono do usunięcia problematyki mniejszości z głównego nurtu stosunków polsko-litewskich. Apel prezydent o odsunięcie obecnie problemów zakłócających stosunki polsko-litewskie (prezydent nie chciała rozmawiać o konkretnych kwestiach, w tym o braku ustawy o mniejszościach) nie zapowiada wciąż gotowości władz Litwy do wypełnienia zobowiązań traktatowych wobec mniejszości. Polacy na Litwie mogą mieć ponownie poczucie, że pod pretekstem programu dla Wileńszczyzny władze będą realizować program jej stopniowej lituanizacji.
- Wobec poczucia zagrożenia władze litewskie analizują też potencjalne czynniki destabilizacji wewnątrz państwa. W tym kontekście lokuje się zainteresowanie Litwą wschodnią, sprowokowane przez spór wokół obecności AWPL w koalicji rządzącej na Litwie (AWPL przeszła do opozycji) i niepokojące dla władz zbliżenie pomiędzy polskim ugrupowaniem a mniejszością rosyjską na Litwie (7 i 6% elektoratu) przy udziale retoryki kontestującej stanowisko Litwy wobec sytuacji na Ukrainie. Władze Litwy są przekonane,

że dalszy brak zainteresowania Wileńszczyzną zachęci Moskwę do działań wobec mniejszości polskiej, jak ma to miejsce w rejonie zamkniętej od 4 lat elektrowni jądrowej w Wisagini, gdzie Rosjanie stanowią 52% mieszkańców. Rosyjski ambasador zapowiedział stworzenie tam konsulatu FR oraz ustalenie z władzami Rosji planu przyciągnięcia inwestycji rosyjskich.

- Celem deklarowanego zainteresowania władz Litwy problemami Wileńszczyzny są też przyszłoroczne wybory samorządowe wraz z bezpośrednimi wyborami merów miast (w tym interesującego AWPL Wilna). Angażują one w znacznym stopniu działaczy obecnie opozycyjnej AWPL do aktywizowania elektoratu polskiego i rosyjskiego poprzez krytykę litewskich elit politycznych. Użycie czynnika etnicznego w wyborach jest obecnie szczególnie niepożądane przez władze Litwy.